

УДК 719(004.9)

**MODERN TECHNOLOGIES IN THE CASE OF POPULARIZATION OF
LOCAL CULTURAL HERITAGE****СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СПРАВІ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ МІСЦЕВОЇ КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ****Marchenko S. D. / Марченко С. Д.***Candidate of Historical Sciences / кандидат історичних наук**ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3662-9826>**Polissya National University, Zhytomyr, Bulvar Staryi 7, 10008**Поліський національний університет, Житомир, Бульвар Старий 7, 10008*

Анотація. В роботі обґрунтовується доцільність застосування цифрових технологій та інформаційних систем для популяризації та актуалізації культурної спадщини місцевого значення.

Ключові слова: об'єкт культурної спадщини, пам'ятки історії та культури, інформаційні технології, доповнена реальність, діджиталізація.

Abstract. The expediency of application of digital technologies and information systems for popularization and actualization of cultural heritage of local value is substantiated in the work.

Key words: cultural heritage object, historical and cultural monuments, information technology, augmented reality, digitalization.

Вступ.

«Культурна спадщина» та «сучасні технології» досить часто постають як протилежні соціокультурні прояви. Адже «культурна спадщина» асоціюється передусім з традиціоналізмом, цінуванням старого, зосередженням на минулому, тоді як «сучасні технології» ототожнюються з прогресизмом, відданістю новаціям, орієнтацією на майбутнє. Проте, в умовах сучасної глобалізації і культурної взаємодії класичний поділ на традиціоналістський та прогресистський тип культури давно нівелювався. Все більш можливим і необхідним стає не просто діалог культур, а поєднання протилежних тенденцій у їх розвитку, синергія історичного минулого та інновацій, культурної спадщини і ІТ-технологій.

Основний текст.

Сьогодні науково-технічні досягнення вже стоять на службі досліджень культурної спадщини та пам'яткоохоронної сфери. Поява нових технічних засобів та технологій зробила можливим більш якісне виявлення, реставрацію та збереження об'єктів культурної спадщини.

Проте для забезпечення сталого сьогодення та розбудови майбутнього важливим є не просто фізичне збереження пам'яток минулого, але й їх популяризація, пояснення їх культурної цінності та усвідомлене і відповідальне використання. Реалії сьогодення зумовлюють переосмислення принципів актуалізації історичної та культурної пам'яті, перехід від «архівного» зберігання до «функціонального» [3].

Актуалізація та популяризація особливо важливі для місцевої культурної спадщини, об'єкти якої не відомі широкому загалу і досить часто не цінуються місцевою громадою. Як правило, центральні органи влади роблять акцент на охороні і популяризації пам'яток національного значення, тоді як місцеву спадщину залишають поза увагою. Тому особливої ваги набуває питання спонукання мешканців регіонів до пізнання та популяризації місцевої культурної спадщини. Провідним засобом популяризації такої спадщини нині постають різноманітні цифрові технології та інформаційні системи.

Сучасні технології 3D-сканування, друку, доповненої та віртуальної реальності спроможні забезпечити більшу візуальну привабливість об'єкта культурної спадщини. Провідні держави світу активно застосовують інформаційно-цифрові технології для охорони, збереження і популяризації культурної спадщини. Важливим досягненням у цій сфері стало створення багатомовного каталогу оцифрованих об'єктів культурної спадщини Європи «Europeana», який надає доступ до більш ніж 53 мільйонів об'єктів з колекцій понад 3700 бібліотек, архівів, музеїв, галерей з усієї Європи [2, С.12]. Ще однією загальноєвропейською ініціативою стало укладення країнами Євросоюзу у квітні 2019 р. Декларації про співробітництво для просування оцифрування культурної спадщини. Її мета – 3D-оцифрування артефактів культурної спадщини, пам'яток та історичних місць [2, С.26].

Певні успіхи на шляху інформатизації та цифровізації або так званої діджиталізації культурної спадщини має і Україна. Цікавим починанням Міністерства культури, молоді та спорту за підтримки компанії «Google Україна» став проект «Автентична Україна», спрямований на створення віртуальних турів об'єктами української культурної спадщини [5].

Більше десяти проектів з оцифрування творів мистецтва, пам'яток культури, музейних колекцій підтримав Український культурний фонд. Заслуговує на увагу грантовий проект «Діджиталізація пам'яток культурної спадщини в рамках історико-культурної смарт-дестинації «Кроп-спадщина»»,

завдяки якому було здійснено QR-кодування історичних та архітектурних пам'яток Кропивницького, а також проект «Інтерактивна просторово-часова 3D модель міста Хмельницького «Машина часу»», який передбачав створення модульного мобільного павільйону з моделями об'єктів історико-культурної спадщини міста Хмельницького. У межах проекту «Кишенькова країна» компанією SKEIRON було створено AR-додаток, який включав 3D-моделі з доповненою реальністю 40 архітектурних пам'яток України [1].

За допомогою цифрових інструментів команда Pixelated Realities створює додатки доповненої реальності для смартфонів та комп'ютерів з метою популяризації об'єктів культурної спадщини Одеси та інших міст. Оцифровуванням культурної спадщини України займається компанія AERO 3D. Серед її об'єктів – музеї, пам'ятки архітектури, території [6, С.3-4].

Подібні проекти із застосуванням імерсивних технологій є надзвичайно перспективними. Проте вони потребують залучення значних коштів, які не завжди є в місцевих бюджетах. Саме фінансовий аспект зумовлює критичний стан багатьох пам'яток історії та культури і неспроможність місцевої влади перетворити культурну спадщину на актив, здатний підвищити туристичну привабливість регіону та сприяти розвитку місцевого туризму [7, С.4]. Це вимагає пошуку грантів на подібні проекти або пошуку альтернативних рішень задля подолання незацікавленості громадськості та пасивності бізнесу, задля переосмислення значення цієї спадщини.

Оптимальним і доступним засобом популяризації місцевої культурної спадщини може стати всевітня комп'ютерна мережа. Адже ключовим аспектом популяризації є поширення інформації, а мережа інтернет здатна забезпечити швидко і найменш фінансово затратне поширення інформації про будь-який туристичний об'єкт. Репрезентувати той чи інший об'єкт культурної спадщини можна через різні інформаційні онлайн-платформи або створивши веб-сайт чи веб-сторінку. Історична довідка, цікаві факти та якісні фото об'єкта культурної спадщини у мережі – це вже реклама.

Успіх в популяризації регіональних пам'яток історії та культури в значній мірі залежить від муніципальної влади. Адже у випадку, коли та чи інша пам'ятка культурної спадщини не має власного Інтернет-ресурсу, на якому була б представлена інформація про неї як про туристичний об'єкт, така інформація має бути розміщена передусім на сайті органу місцевого самоврядування [4, С.81]. Цей інформаційний ресурс відкриває широкі можливості для

позиціонування та популяризації місцевих пам'яток, а отже, для привернення уваги туристів, для створення позитивного іміджу регіону. Саме туризм може стати важливим джерелом наповнення місцевого бюджету у випадку вдалої реклами регіональних пам'яток історії та культури. Тому при створенні сайту важливо орієнтуватися не лише на місцеву громаду, але й на потенційних туристів. В прагненні забезпечити кращу інтерактивність органи місцевого самоврядування крім офіційних сайтів все частіше створюють свої сторінки в соціальних мережах, які можуть слугувати хорошим трафіком для офіційних сайтів.

Висновки.

Отже, застосування сучасних технічних засобів та інформаційно-цифрових технологій для популяризації пам'яток культурної спадщини місцевого значення дає можливість вирішити два завдання. По-перше, це сприяє усвідомленню цінності цих пам'яток місцевою громадою, що зумовлює більш свідоме ставлення до їх збереження та використання. По-друге, сучасні інформаційні технології спроможні познайомити увесь світ з місцевими пам'ятками минулого, сформувати позитивний культурний імідж регіону та зробити його туристично привабливим. Це саме той випадок, коли прогрес стає на службу минулому і забезпечує спадковість та сталість розвитку, адже без знання минулого, ми не матимемо майбутнього.

Література:

1. Архів проєктів УКФ. *Український культурний фонд*. URL: <https://ucf.in.ua/archive>
2. Баркова О., Кульчицький І. Європейський та український досвід використання цифрових технологій у сфері культури. Аналітичний огляд та пропозиції на основі матеріалів дискусійного форуму «Синергія мистецтва, культури та технологій як джерело креативності та інновацій» м. Львів, 14 червня 2019 р. 37 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/114DNkJMyBZMvA3SfmGpgCnM3qBVnAbED/view>
3. Ільчук Т. Віртуальний музей – ефективний механізм збереження історичної пам'яті та культурної спадщини. *Українська Медіа Ліга*. URL: <https://medialeague.com.ua/virtualnyj-muzej-efektyvnyj-mehanizm-zberezheniya-istorychnoyi-pamyati-ta-kulturnoyi-spadshhyny/>

4. Мина Ж. В., Кокор Л. Б. Популяризація пам'яток історії та культури органами місцевого самоврядування із застосуванням сучасних інформаційно-реklamних засобів. *Historical and Cultural Studies* 2016. Vol. 3, Num. 1. С.79-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hcs_2016_3_1_16

5. Про проект. URL: <https://authenticukraine.com.ua/about>

6. Сучасні інноваційні проекти: як працюють мистецькі практики популяризації та переосмислення культурної історичної спадщини України (оглядова довідка за матеріалами преси та інтернету за 2019–2020 рр.). *ДЗК* Випуск 2/3 2021 р. 20 с. URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2020/Innova.pdf

7. Управління місцевою культурною спадщиною в Україні: огляд державної політики, джерел та моделей фінансування: Біла книга / упоряд. Л. Кривецька. Львів : Лабораторія міського простору, 2019. 55 с. (Електронна версія). URL: http://bit.ly/reherit_wp

Стаття відправлена: 05.08.2022 р.

© Марченко С. Д.